

KONFERENCJA REKTORÓW UNIwersYTETÓW POLSKICH

Uniwersytet Śląski w Katowicach, ul. Bankowa 12, 40-007 Katowice

Przewodniczący: prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś

Uchwała nr 254 Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich z dnia 22 listopada 2010 r. w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo wodne

W badaniach naukowych oraz w kształceniu studentów na wszystkich poziomach studiów realizowanych w takich dyscyplinach i specjalnościach jak geografia, geologia, hydrologia, klimatologia, ochrona środowiska, biologia i inne, w szerokim zakresie wykorzystywane są informacje o stanie atmosfery i hydrosfery, a także informacje o stanie zasobów wód podziemnych.

W imieniu Skarbu Państwa informacjami tymi rozporządzają odpowiednio: Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej oraz Państwowy Instytut Geologiczny. Dostęp do informacji regulowany jest stosownymi przepisami ustawy – Prawo wodne z 2001 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.). W przypadku uczelni, korzystanie z danych – zarówno dla prowadzonych badań naukowych, jak i na potrzeby kształcenia – było odpłatne i w wielu przypadkach były to znaczące w skali roku i danej uczelni kwoty, pochodzące ze środków publicznych.

Przygotowywana obecnie nowelizacja ustawy utrzymuje taki stan rzeczy, to znaczy odpłatne korzystanie z zasobów danych gromadzonych przez IMiGW oraz PIG na potrzeby badań naukowych oraz dydaktyki. Wyraża się to w treści art. 110 nowelizowanej ustawy. Utrzymywanie takiego stanu rzeczy w obecnej sytuacji i w zestawieniu z sytuacją panującą w wielu innych krajach w zakresie dostępu do informacji publicznej, jest nie do przyjęcia. Konferencja Rektorów stoi bowiem na stanowisku, że dostęp do informacji, o których mowa powyżej, dla potrzeb prowadzonych badań naukowych oraz procesu kształcenia powinien być nieodpłatny.

Konferencja Rektorów Uniwersytetów Polskich wnioskuje o taką konstrukcję stosownych przepisów w treści nowelizowanej ustawy – Prawo wodne, która umożliwiłaby swobodny i nieodpłatny dostęp do wyżej wymienionych danych przeznaczonych na potrzeby badań naukowych oraz kształcenia.

Szczegółowe propozycje zmian w treści art. 110 nowelizowanej ustawy oraz ich uzasadnienie zawiera załącznik do niniejszej Uchwały.

prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś

Przewodniczący

Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich
Rektor Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

KONFERENCJA REKTORÓW UNIWERSYTETÓW POLSKICH

Uniwersytet Śląski w Katowicach, ul. Bankowa 12, 40-007 Katowice

Przewodniczący: prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś

Załącznik do Uchwały nr 254
Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich
z dnia 22 listopada 2010 roku w sprawie projektu
ustawy o zmianie ustawy – Prawo wodne

I. Uwagi do art. 110 projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo wodne. Proponowane przez Konferencję Rektorów zapisy zostały podkreślone ciągłą linią.

1. Ust. 3 – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej jest obowiązany udostępniać nieodpłatnie informacje o stanie atmosfery i hydrosfery, przetwarzane w wyniku realizacji standardowych procedur, organom władzy publicznej oraz właścicielom wód lub działającym w ich imieniu zarządcom, jak również szkołom wyższym oraz instytutom naukowo-badawczym dla potrzeb badań naukowych i dydaktycznych.
2. Ust. 4 – Państwowy Instytut Geologiczny jest obowiązany udostępniać nieodpłatnie zebrane informacje o stanie zasobów wód podziemnych, przetwarzane w wyniku realizacji standardowych procedur, organom władzy publicznej, jak również szkołom wyższym oraz instytutom naukowo-badawczym dla potrzeb badań naukowych i dydaktycznych.

II. Uzasadnienie

1. Dotychczasowy stan prawny i stosowane praktyki w istotny sposób utrudniały i ograniczały dostęp do informacji, w szczególności o stanie atmosfery i hydrosfery, gromadzonych w IMiGW. W efekcie sytuacja taka pośrednio przyczyniała się do ograniczenia badań naukowych w dyscyplinach opierających się na tych informacjach, takich jak hydrologia, klimatologia, hydrogeologia, ochrona środowiska, biologia i inne. Stąd rozwój polskiej nauki, w szczególności klimatologii i hydrologii mógł być utrudniony i spowolniony. W szczególności mogło to przyczynić się do opóźnienia badań nad zmianami klimatu i ekstremalnymi zjawiskami meteorologicznymi i hydrologicznymi w naszym kraju oraz o narastaniu zagrożeń powodzią i innymi ekstremami pogodowymi wynikającymi z ocieplania klimatu.
2. Brak łatwego dostępu do danych obserwacyjnych utrudnia rozwój młodej kadry naukowej, powodując słabą pozycję polskiej klimatologii w nauce światowej oraz niezwykle utrudniając lub uniemożliwiając ubieganie się o środki na badania naukowe w konkursach krajowych oraz w Programach Ramowych UE.

3. Brak swobodnego dostępu lub utrudniony dostęp do informacji, o których mowa, w szczególności na potrzeby badań naukowych oraz kształcenia, budzi wątpliwości co do zgodności z „Dyrektywą 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 roku w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska” (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 41/26 z 14.02.2003). W zakresie dostępności danych meteorologicznych i hydrologicznych dla celów naukowych, Polska jest jednym z ostatnich krajów europejskich, pobierających tak wysokie opłaty za udostępniane dane. Z tego względu łatwiej, bo bez trudności i kosztów można realizować np. badania nad zagrożeniami powodziowymi na terenie Republiki Czeskiej, gdzie dostęp do tego typu informacji jest praktycznie swobodny i nieograniczony, niż na terenie Polski.
4. Znakomita większość badań realizowanych przez uczelnie, a także w instytutach naukowo-badawczych jest finansowana z pieniędzy publicznych. Podobnie z pieniędzy publicznych finansowane jest gromadzenie obserwacji przez IMiGW oraz PiG. Nie ma zatem powodu, by dwukrotnie płacić za ten sam produkt. Ponadto, taka praktyka ma charakter przemieszczania pieniędzy publicznych „z kieszeni do kieszeni”.
5. W dokumencie „Ocena skutków regulacji” (element uzasadnienia nowelizacji ustawy) w pkt. 1 „Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny” nie wymieniono instytucji resortu nauki i szkolnictwa wyższego, czy też szerzej, jednostek realizujących badania naukowe i dydaktykę. Jednakże z treści art. 110 projektu nowelizacji ustawy wynika, że dla jednostek realizujących badania naukowe i kształcenie ze środków publicznych skutki proponowanej regulacji będą negatywne.

Podsumowując można stwierdzić, że swobodny dostęp do informacji, o których mowa, dla celów naukowych i dydaktycznych przyczyni się do wykorzystania całego potencjału naukowego polskich placówek naukowych i akademickich dla analiz zmian klimatu i zagrożeń z tym związanych.

Ponadto, dydaktyka na poziomie akademickim oparta zostanie wreszcie na aktualnych materiałach, a nie sprzed 30 lat, dotyczących terytorium Polski, a nie np. z USA, Niemiec, Czech czy Norwegii.

Przyczyni się to do lepszego szkolenia kadr dla kompetentnego wykonywania zadań wynikających z nowelizacji ustawy.

prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś
Przewodniczący
Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich
Rektor Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach